

ОПЛАТА КОРМУ БУГАЙЦІВ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ ПОЛІСЬКОЇ М'ЯСНОЇ ПОРОДИ

С. Г. Шаловило, А. О. Бойко, І. М. Довгополий

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С. З. Гжицького

У статті проаналізовані результати досліджень бугайців різних генотипів поліської м'ясної породи в однакових умовах годівлі та утримання племзаводу «Клен» Жовківського району Львівської області. Підраховано витрати кормів та їх поживність від народження до 18 місячного віку, а також за певними віковими періодами. На основі затрачених кормів та абсолютних приростів були підраховані затрати кормів на кілограм приросту в різні вікові періоди. При цьому з'ясувалося, що бугайці створюваного крупного типу поліської м'ясної породи з генотипом 11/16 шароле (Ш) 1/8 абердин-ангуса (А) 3/16 симентала (С) характеризувалися кращою оплатою корму та вищими абсолютними приростами ніж піддослідні бугайці контрольної та II дослідної груп із генотипом 3/8 Ш 1/4 А 3/8 С, відповідно були зроблені певні висновки та пропозиції виробництву.

За останні роки у світі приділяється велика увага збільшенню виробництва яловичини та поліпшенню її якісних показників шляхом розвитку спеціалізованого м'ясного скотарства. Від м'ясної худоби одержують близько 30 млн. т яловичини, що становить 54 % її загального виробництва. В Україні ця галузь нова, її створення на сучасному етапі зумовлене комплексом об'єктивних соціально-економічних, ресурсних, енергетичних, екологічних та інших факторів [1]. Виходячи з цього, для інтенсивного розвитку м'ясного скотарства важливе значення має годівля тварин.

Годівля є одним із важливих факторів у тваринництві. Вона забезпечує нормальний ріст та розвиток, досягнення генетично запрограмованого рівня продуктивності та якості тваринницької продукції. У м'ясному скотарстві, на відміну від молочного, тварини здатні поїдати велику кількість грубих і соковитих кормів при досить малих даванках концентрованих кормів (18-20 % за поживністю), а в літній період забезпечувати основні потреби в кормах за рахунок зеленої маси пасовищ [2, 3].

Матеріали і методи. Для проведення дослідів в племзаводі «Клен» Жовківського району Львівської області були підібрані бугайці поліської м'ясної породи. Підбір проводили методом пар-аналогів з урахуванням генотипу, віку і живої маси. Було підібрано 33 бугайці різних генотипів поліської м'ясної породи, з яких сформували три групи: контрольна і дві дослідні.

Контрольна група — чистопородні бугайці з генотипом 3/8 Ш 1/4 А 3/8 С (нащадки ліній Каскадера 530, Пакета 93 в породі), основна кількість тварин поліської м'ясної породи.

I дослідна група — бугайці створюваного крупнокстер'єрного типу з часткою спадковості 11/16 Ш 1/8 А 3/16 С (нащадки чистопородних бугаїв-плідників вихідної шаролезької породи);

II дослідна група — чистопородні бугайці існуючого дрібного типу в поліській м'ясній породі з генотипом 3/8 Ш 1/4 А 3/8 С (нащадки лінії Омара 814).

Впродовж дослідів всі бугайці перебували в однакових умовах годівлі, догляду та утримання. Від народження до 7-місячного віку їх утримували разом із коровами на підсосі. Після відлучення бугайців цілорічно утримували на вигульно-кормових майданчиках.

Рівень годівлі передбачав отримання запланованих середньодобових приростів залежно від віку та періоду вирощування. Годівля піддослідних бугайців у всі вікові періоди як за якістю кормів, так і за їх набором була ідентичною. Склад раціонів був достатньо повноцінним як за вмістом кормових одиниць, перетравного протеїну, так і за вмістом

вітамінів та мінеральних речовин. При складанні раціонів користувались нормами, рекомендованими П. З. Столярчуком і співавт. [4]. Облік з'їдених кормів вираховували зважуванням до і після годівлі їх піддослідним тваринам один раз на місяць за два суміжні дні по групі. Кількість спожитого молока телятам за підсисний період обліковували в середньому по породі.

Результати та обговорення. У м'ясному скотарстві основним кормом для телят у підсисний період (від народження — 7 міс.) є молоко матері. За підсисний період бугайці дослідних груп одержали 1350 кг материнського молока (табл. 1).

У зимово-стійловий період (лютий — квітень) молодняк поступово привчали до поїдання грубих, соковитих кормів та концентратів. За підсисний період бугайцям згодували кормів, грубих — 126 кг; соковитих — 1440 кг; концентрованих — 120 кг. У літній період підсисних телят утримували із матерями на пасовищі, де ними було спожито близько 960 кг зеленої маси, тобто за підсисний період від народження до 7-місячного віку бугайці одержали з кормом 937,1 к.од. та 95,4 кг перетравного протеїну, при цьому на 1 к.од. припадало 101,8 г перетравного протеїну.

Таблиця 1

Кормова цінність і витрати кормів на вирощування бугайців, кг/гол.

Види кормів	Вікові періоди, від народження до віку			
	7 міс.	12 міс.	15 міс.	18 міс.
Молоко	1350	1350	1350	1350
Концентровані	120	534	804	1074
Грубі	126	483	753	1143
Соковиті	1440	3645	4770	6330
<i>Поживність затрачених кормів</i>				
Кормові одиниці	937,1	2106	2763	3524,4
Перетравний протеїн, кг	95,4	219,8	288,4	362,1
Обмінна енергія, МДж	9636,6	24910,5	33816	44022
На 1 к. од. припадало г перетравного протеїну	101,8	104,4	104,4	102,7

Після відлучення піддослідних бугайців утримували на вигульно-кормових майданчиках ферми. До 12 і 15 місячного віку раціони для тварин складали з урахуванням їх живої маси та запланованих середньодобових приростів. До складу раціонів входили соковиті, грубі та концентровані корми власного виробництва. З мінеральної підгодівлі використовували сіль-лизунець. За період від народження до 12 і 15 місячного віку бугайцям піддослідних груп було згоровано 2106 к.од. і 2763 к.од. та 219,8 і 288,4 кг перетравного протеїну. В середньому за цей час на 1 к.од. припадало 104,4 г перетравного протеїну.

Нормована годівля є важливим показником, на який тварини по-різному реагують, а відповідно і витрачають різну кількість поживних речовин. Оплату корму тваринницькою продукцією (приростом живої маси) оцінювали за кількістю затрачених кормових одиниць на 1 кг приросту (табл. 2). У підсисний період, коли телята одержували найбільше поживних речовин з материнським молоком, бугайці контрольної групи на 1 кг приросту споживали 5,01 к. од.. Бугайці I дослідної групи, порівняно з контрольними тваринами, мали нижчі затрати корму на 1 кг приросту на 0,34 к. од., а тварини II дослідної групи в цей період мали вищі затрати корму на 0,26 к. од., що в перерахунку на весь період вирощування складало 54,6 к. од.

У період від народження до 12- та 15-місячного віку піддослідні бугайці контрольної групи на 1 кг приросту затрачали відповідно 6,94 к. од. та 7,23 к. од.; II дослідної 7,55 к. од. та 7,84 к. од., що на 8,8 і 8,4 % більше ніж контрольні тварини. Бугайці I дослідної групи за ці періоди затратили 5,85 к. од. та 6,38 к. од., що є найнижчим показником по групах.

Аналізуючи затрати поживних речовин за дослідний період необхідно враховувати, що бугайці контрольної групи в середньому затрачали 7,68 к. од. на 1 кг приросту. В II дослідній групі затрати були вищими на 0,89 к. од., а у I дослідній групі, навпаки, нижчими на 0,89 к. од.

Затрати кормів на 1 кг приросту живої маси підслідних бугайців

Вікові періоди, міс.	Затрати на 1 кг приросту живої маси					
	контрольна		I дослідна		II дослідна	
	Абсолютний приріст, кг	Кормові одиниці	Абсолютний приріст, кг	Кормові одиниці	Абсолютний приріст, кг	Кормові одиниці
Від народження до: 7 міс.	187,1	5,01	196,8	4,67	177,9	5,27
12 міс.	303,2	6,94	356,2	5,85	278,8	7,55
15 міс.	382,1	7,23	429,2	6,38	352,4	7,84
18 міс.	459,1	7,68	519,2	6,74	411,1	8,57

В И С Н О В К И

Проведеними дослідженнями встановлено, що найвищі затрати корму на 1 кг приросту живої маси були у бугайців II дослідної групи із генотипом 3/8 Ш 1/4 А 3/8 С, а найменші — у бугайців генотипу 11/16 Ш 1/8 А 3/16 С, яких бажано використовувати для поліпшення стад худоби в напрямку підвищення інтенсивності росту та живої маси тварин у всі вікові періоди.

ОПЛАТА КОРМА БЫЧКАМИ РАЗНЫХ ГЕНОТИПОВ ПОЛЕССКОЙ МЯСНОЙ ПОРОДЫ

С. Г. Шаловыло, А. О. Бойко, И. М. Довгопольй

А Н Н О Т А Ц И Я

В статье проанализированы результаты исследований бычков разных генотипов полесской мясной породы при одинаковых условиях кормления и содержания племзавода «Клён» Жовковского района Львовской области. При этом рассчитаны затраты кормов, их питательность от рождения до 18 месячного возраста, а также по отдельных возрастных периодах. На основании использованных кормов и абсолютных приростов были подсчитаны затраты на килограмм привеса в разные возрастные периоды. При этом выяснилось, что бычки создаваемого крупного типа полесской мясной породы с генотипом 11/6 Ш 1/8 А 3/16 С характеризовались лучшей оплатой корма та высшими абсолютными привесами, нежели бычки контрольной та II подопытной групп из генотипом 3/8 Ш 1/4 А 3/16 С, соответственно были сделаны выводы и предложения производству.

PAYMENT OF FEEDS BY BULL CALVES OF DIFFERENT GENOTYPES OF POLISSIAN MEAT BREED

S G. Shalovulo, A O. Boiko, I. M. Dvvgopolui

S U M M A R Y

Some results of the investigatius of bulls of different genotypes of Polisse meat breed in similar conclions were analysed in the following article. These bulls are maintained in the special farm of breeding “Klen” in Zovkiv district of Lviv region. Then Expences of feeds during. The period from the birth till 18 months of the life were analysed. Nutritional volue auording definite age periods was also conted. On the base of used feeds runl gains the folloning expences of feeds to 1 kg of incerement in different age periods were reckoned up. Thus it became clear that bulls of nev

formed cattle of Polisse meat breed with the genotype 11/16W1/8A3/16C is characterized by better payment and higher absolute gains than tested bulls of control and the second test groups with genotype 3/8W1/4A3/8C. Some special conclusions and proposals were made for manufacture.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Методики* наукових досліджень із селекції, генетики та біотехнології у тваринництві [Текст]: — К. : Аграрна наука, 2005. — 248 с.
2. *Зубець М. В.* Рекомендації технології ведення галузі м'ясного скотарства на Поліссі України [Текст]: /Зубець М. В., Пабат В. О., Спека С. С. — К. : Нора-прінт, 2005. — 20 с.
3. *Спека С. С.* Поліська м'ясна порода великої рогатої худоби [Текст]: моногр. /Спека С. С. — К. : Дільниця оперативного друку Інституту аграрної економіки УААН, 1999. — 272 с.
4. *Столярчук П. З.* Заготівля кормів і нормована годівля сільськогосподарських тварин [Текст]: довідн. /Столярчук П. З., Боярський Л. Г. — Львів : Каменяр, 1989. — 173 с.